

INTERREG - PROLINE-CE

Nemzetközi útmutató kidolgozása az ivóvízkészlet hatékony védelmére

Tiszai mintaterület

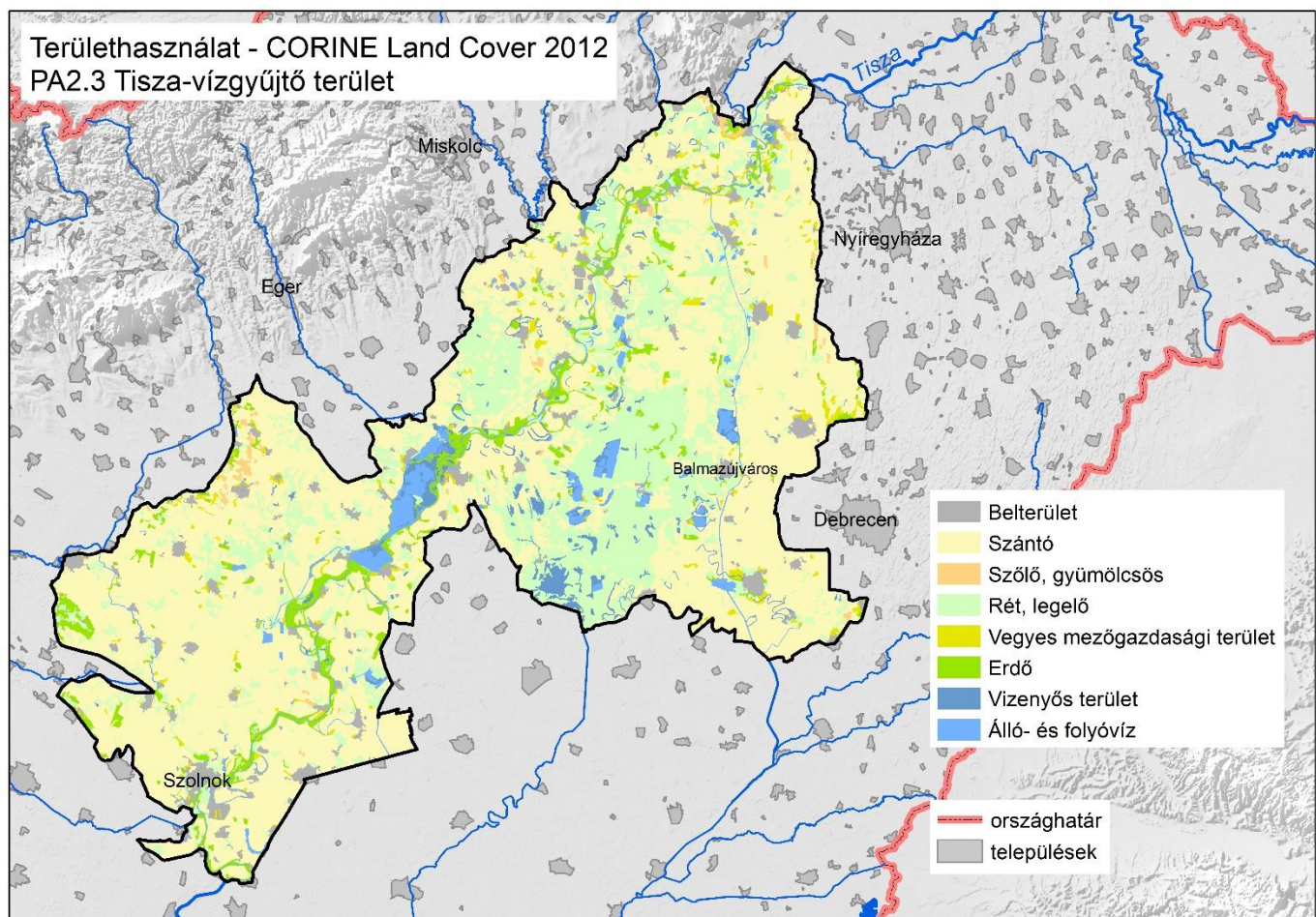
Készítette: KSZI Kft.

2018.

A PROLINE-CE (Vízkezelés Felhasználást Integráló Földhasználat Menedzsment Hatékony Gyakorlatai és Nem Strukturális Árvízvédelmi Tapasztalatok) 2016-ban elindult nemzetközi projekt, amelynek célja egy nemzetközi útmutató kidolgozása az ivóvízkezelés hatékony védelmére. Ezt a célt a megfelelő és fenntartható földhasználat, valamint a klímaváltozás okozta árvizek és aszályok hatásainak csökkentésén, és az azok elleni védelemre irányuló intézkedések fejlesztésén keresztül kell elérni. A kidolgozásra kerülő intézkedések (jó gyakorlatok) a meghatározott mintaterületeken kerülnek demonstrálásra. A projekt hét ország (Ausztria, Horvátország, Németország, Magyarország, Olaszország, Lengyelország, Szlovénia) partnerségére épül. A projektben magyar oldalról az Országos Vízügyi Főigazgatóság és a Herman Ottó Intézet vesz részt partnerként.

A magyarországi ivóvízellátás 95%-a felszín alatti vizekből történik, a fennmaradó 5% pedig felszíni vizekből. A PROLINE-CE projekt kapcsán Magyarországon két mintaterület került lehatárolásra, az egyik a Duna-kanyar és a Csepel sziget között (parti szűrésű, felszín alatti ivóvízkivétel), a másik a Tisza és Keleti-főcsatorna mentén terül el (felszíni ivóvízkivétel). A Tiszai terület a Víz- és Csatornaművek Koncessziós Zrt. és a Tiszamenti Regionális Vízművek Zrt. működési területe.

A projekt rendkívül fontos eleme az érintettek bevonása és a köztük lévő hatékony párbeszéd létrejötte. A mintaterületen az érintettek körébe tartozik a helyi lakosság, a helyi gazdálkodók, az önkormányzat, a vízművek, a vízügyi igazgatóságok, a nemzeti parkok. A jó gyakorlatok kapcsán a vízművek érintettek, mint adatszolgáltatók, mint egyes jó gyakorlatok alkalmazói, valamint a jó gyakorlat pozitív hatásaiban részesülő felek.

A tiszai mintaterületre javasolt jó gyakorlatok

Az állattartó telepek csapadékvíz elvezetése, kezelése, hasznosítása; trágyahasználat, trágyatárolás

Noha a szolnoki felszíni ivóvízkivételi mű hatásterületén lehatárolt külső és belső védőterületek biztosítják a védeettséget, az ezeken a védőterületeken kívüli part menti viszonyok jelentősen befolyásolhatják a felszíni ivóvízbázis vízminőségét. A vízfolyások közelében lévő állattartó telepek esetében fokozottan ügyelni kell arra, hogy a trágyából származó szennyezőanyagokat a felszíni lefolyás ne juttathassa be közvetlenül a vízfolyásba. Ez egyfelől megoldható a tiszta felületekről származó víz külön gyűjtésével, elvezetésével és elhelyezésével - habár ez a gyakorlat Magyarországon még kevésbé elterjedt -, másfelől a helyesen kialakított trágyatárolók használatával. (Utóbbiról bővebben az 59/2008 (IV.29) FVM rendeletben tájékozódhat.)

Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program népszerűsítése a gazdálkodók körében

A felszíni lefolyással a vízfolyásokba jutó, a mezőgazdasági termelésből származó kemikáliák (műtrágyák, növényvédőszer) vízminőségre gyakorolt negatív hatása széleskörűen ismert. Ezek a hatások a lefolyás csökkentésével, „zöld” termékek használatával mérsékelhetők volnának, ám ezek a megoldások gyakorta plusz terheket rónak a gazdálkodókra. Ezt felismerve 2002-ben elindult a Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program, amely részben környezetbarát mezőgazdasági gyakorlatok kialakítását, és a programban résztvevő gazdálkodók támogatását tűzte ki célul. A programban való részvétel a PROLINE-CE projekt keretein belül, a nemzetközi szakmai porondon is jó megoldásnak bizonyult a felszíni vízbázisok mezőgazdasági eredetű szennyezésének problémájára.

Az agrár-környezetvédelmi csomagok olyan, a felszíni víz minősége szempontjából fontos elemeket tartalmaznak, mint a talajtakarás minél hosszabb ideig való biztosítása, a kapás növények arányának szabályozása, a trágya alkalmazás szabályai, zöldtrágyázás, vagy a környezetkímélő növényvédőszer használatát.

Az árvizeknek a felszíni vízbázisra és a vízkivételi művekre gyakorolt negatív hatásának csökkentése

A Szolnoki Felszíni Vízmű Szolnok városán kívül 8 települést lát el ivóvízzel, mértékadó kapacitása 60 000 m³/nap. A Tisza szélsőséges vízjárású folyó, vízminősége is tág határok között változik. A Tisza felszíni vizét víztisztító műben kezelik, amely változatosan variálható tisztítási elemeivel és fokozataival képes alkalmazkodni a változó minőségű nyersvíz tisztítási követelményeihez. A Szolnoki Vízmű garantálja a vízellátás biztonságát havária jellegű tiszai vízszennyezés esetére is, amikor a Tisza vize ivóvíz előállításra alkalmatlan. Ilyen esetben az Alcsi Holt-Tisza vize szolgáltat 10-15 napra elegendő vízmennyiséget. A Tisza Szolnok fölötti szakaszán létesített Nagykunsági árvízszint csökkentő tározó pedig az árhullám magasságát csökkenti, levonulását kiegyenlítettebbé teszi. A balmazújvárosi Keleti-főcsatorna Felszínivíz Tisztítómű, vízkivételi mű üzembiztonsága a Keleti-főcsatorna szabályozottsága miatt, valamint a település földrajzi helyzetének köszönhetően egy nagyobb Tiszai árhullám levonulása esetén biztosított marad.

A szolnoki vízmű tehát felkészült a Tisza magyarországi szakaszán megszokott árvizek alatti üzemelésre. A PROLINE-CE projekt kapcsán olyan, a klímaváltozás által előidézett, extrém körülmények vizsgálata zajlott, amelyek azonban komoly nehézségeket okozhatnak a vízmű működtetésében. A vizsgálatok eredményeként javasolt megoldás az árvízi üzemeltetési rend frissítése egy részletes éghajlat modell adaptálása mentén.

Néhány szó a klímaváltozásról

A globális klímaváltozás hatásai Magyarországon is egyre inkább érezhetők: elhúzódó, csapadékos tél, szokatlanul száraz és forró nyár. Az előrejelzések szerint néhány időjárási elem - mint például a hőmérséklet vagy a csapadék – olyan extrém értékeket vehet fel a közeljövőben, amelyek hatásaira nincs felkészülve a társadalmunk. Csak néhányat említve: aszályos időszakok, árvizek, belvizek, éghajlatváltozás okozta nehézségek a mezőgazdaságban, vagy a természetes ökoszisztéma fennmaradásában. Mindezen változások komoly negatív hatással lesznek a fent említett problémákra is, amely problémák megismerése és a megoldásukra való törekvés mindnyájunk közös ügye kell, hogy legyen.

A PROLINE-CE és az Országos Vízügyi Főigazgatóság honlapjain bővebben is tájékozódhat a projekt kitűzött céljairól, az eddig elért eredményekről, illetve arról, hogy Ön mit tehet vizeink védelme érdekében!

Projektvezető Gudrun Schrömmmer
Telefon +43 2236 47975 36
Cím PRISMA solutions, EDV Dienstleistungen GmbH, Klostersgasse 18., 2340 Moedling, Austria
E-mail gudrun.schroemmer@prisma-solutions.at
Honlap www.interreg-central.eu

OVF projektfelelős Csatári Norbert
Telefon +36 1 225 4400
Cím Országos Vízügyi Főigazgatóság, 1012 Budapest, Márvány utca 1/D
E-mail csatari.norbert@ovf.hu
Honlap www.ovf.hu